

УДК 342.7

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-2-19-24

Ірина ГРИЦАЙ©

доктор юридичних наук, професор
(Дніпровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ТА ГАРАНТІЙ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Розкрито питання правового забезпечення соціальних стандартів та гарантій для внутрішньо переміщених осіб в Україні. Висвітлено теоретичні та практичні аспекти цієї проблеми, зокрема роль прав людини та людиноцентризму в контексті захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Розглянуто історичний контекст розвитку правових норм у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб, а також міжнародно-правові документи та стандарти, що регулюють цю проблему. Обґрунтовано нормативно-правове забезпечення соціальних стандартів для цієї категорії населення та проаналізовано правові гарантії у сферах освіти, житла, праці та зайнятості. Акцентовано на проблемах, із якими стикаються внутрішньо переміщені особи у сфері правового захисту та доступу до судової системи. Проаналізовано причини цих проблем та запропоновано шляхи їх подолання. Особливу увагу приділено перспективам розвитку правового забезпечення внутрішньо переміщених осіб в Україні. Розроблено рекомендації та шляхи вдосконалення законодавства і практики забезпечення прав цієї категорії населення.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, соціальні стандарти, соціальні гарантії, правове забезпечення, захист прав людини, людиноцентризм, доступ до освіти, судовий захист, правова допомога, житлові умови, трудові відносини, рівність у можливостях.

Постановка проблеми. Становище внутрішньо переміщених осіб в Україні є актуальною проблемою, що вимагає ретельного аналізу та розв'язання на рівні державної політики. Військова агресія російської федерації на Сході України та повномасштабне вторгнення РФ на територію нашої держави призвели до значного зростання кількості людей, які були змушені залишити свої домівки та шукати притулку у власній країні. Внаслідок цього виникла потреба в розробці та вдосконаленні законодавчого та інституційного механізму захисту їхніх прав та соціальних гарантій.

Законодавство України передбачає певні правові механізми для захисту прав внутрішньо переміщених осіб, проте існують численні проблеми у їх практичній реалізації. Недостатня увага до цього питання та недосконалість нормативно-правового забезпечення ставлять під загрозу соціальну стабільність та благополуччя внутрішньо переміщених осіб, які потребують ефективного захисту та підтримки з боку держави.

Отже, розглядаючи проблему правового забезпечення соціальних стандартів та гарантій для внутрішньо переміщених осіб в Україні, необхідно ретельно проаналізувати існуючий стан справ та визначити шляхи подальшого вдосконалення цієї системи для забезпечення повного та ефективного захисту прав та інтересів таких осіб.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання соціальних стандартів та соціальних гарантій, а також гендерної рівності розглядали такі вчені, як: О. Васильченко, О. Вінська, О. Водянніков, С. Гарашенко, І. Гойан, О. Дашковська, Н. Камінська, Д. Кудчеренко, А. Кучук, Т. Марценюк, Л. Наливайко, І. Проць, С. Сторожук та ін.

Метою статті є проведення теоретико-правового аналізу правового забезпечення соціальних стандартів та гарантій для внутрішньо переміщених осіб в Україні, а саме: основних правових норм, механізмів та інституційних структур, що регулюють становище внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Виклад основного матеріалу. Внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО) – це особи, які змушені залишити свої домівки внаслідок збройного конфлікту, насильства,

© І. Грицай, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5467-839X>

irinagritsay86@gmail.com

природних катастроф або систематичного порушення прав людини, але залишаються всередині кордонів своєї країни [1, с.34–39]. Це можуть бути громадяни країни, а також особи без громадянства або особи, які звільнені від своїх прав на території, на яку вони переселилися, зокрема прав на житло, освіту та медичне обслуговування.

Характеристики ВПО можуть включати різні аспекти їхнього статусу, потреб і вразливості [2, с.296–301], такі як:

1. Причина переміщення: може бути зумовлене війною, конфліктом, природною катастрофою, екологічними проблемами або іншими факторами;

2. Місце походження і переселення: такі особи можуть бути походженням з різних регіонів країни та переселятися в різні області або міста;

3. Соціально-економічний статус: деякі ВПО можуть мати обмежені можливості зайнятості, освіти та доступу до основних життєвих потреб;

4. Потреби в захисті та допомозі: ВПО можуть потребувати захисту від насильства, доступу до медичної допомоги, житла, освіти та інших соціальних послуг;

5. Вразливі групи: до них можуть належати жінки, діти, люди з інвалідністю та інші вразливі категорії населення, які потребують особливого захисту та підтримки;

6. Правовий статус: включає правове становище ВПО, права та обов'язки, а також здійснення доступу до правосуддя та захисту їхніх прав.

Міжнародно-правовий контекст захисту прав внутрішньо переміщених осіб охоплює низку міжнародних угод, конвенцій, декларацій та інших документів, що створені для забезпечення їхніх прав та гарантій. Україна, як учасник міжнародних правових систем, зобов'язана дотримуватися цих міжнародних стандартів.

Однією з основних міжнародних угод, що стосується захисту прав ВПО, є резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1708 «Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб» [3]. Ця резолюція була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в 1998 р. і визнає права ВПО на захист від насильства, доступ до основних життєвих потреб, таких як житло, харчування, медична допомога та освіта.

Крім того, Міжнародний Комітет Червоного Хреста та інші гуманітарні організації відіграють важливу роль у захисті прав ВПО в умовах конфліктів та кризових ситуацій [4]. Вони надають гуманітарну, медичну допомогу, житло та інші послуги, сприяючи тим самим поліпшенню їхнього становища та забезпеченню мінімальних гуманітарних стандартів.

Україна, як член ООН та інших міжнародних організацій, зобов'язана дотримуватися міжнародних стандартів та норм, що стосуються захисту прав ВПО. Проте в реальності виконання цих зобов'язань може ставати викликом через внутрішні конфлікти, бюрократичні перешкоди та інші чинники, що ускладнюють доступ до необхідних ресурсів та послуг для ВПО [5, с. 22–34].

Нормативно-правове забезпечення соціальних стандартів для внутрішньо переміщених осіб в Україні базується на низці законодавчих актів та міжнародних угод, спрямованих на захист їхніх прав та гарантій.

Україна приділяє особливу увагу правовому захисту ВПО, приймаючи різноманітні закони та нормативно-правові акти. Найважливішим із них є Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [6], що визначає правовий статус та гарантує права ВПО в Україні. Цей закон забезпечує їм доступ до основних соціальних послуг, включно з житлом, медичною допомогою, освітою та працевлаштуванням.

Крім того, Україна зобов'язана дотримуватися міжнародних стандартів щодо захисту прав ВПО, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що була ратифікована Україною у 1997 р. [7]. Ця конвенція визнає право ВПО на захист від будь-якої форми дискримінації та гарантує їм доступ до соціальних послуг та гуманітарної допомоги.

Нормативно-правове забезпечення також включає розробку та реалізацію державних програм і стратегій щодо підтримки ВПО. Україна здійснює діяльність у напрямку створення соціальних гарантій та забезпечення доступу ВПО до необхідних послуг та ресурсів, а також стимулює місцеві органи влади до розробки та впровадження соціальних програм на місцевому рівні.

Проте необхідно визнати, що існують проблеми у реалізації нормативно-правових актів щодо захисту прав ВПО. Деякі з цих проблем включають недостатню фінансову підтримку програм для ВПО, бюрократичні перешкоди у доступі до

соціальних послуг та недостатню увагу до індивідуальних потреб цільових груп ВПО.

У зв'язку з цим Україні необхідно продовжувати вдосконалювати своє законодавство та забезпечувати ефективну реалізацію нормативно-правових актів для захисту прав та гарантій для ВПО.

В Україні освіта є однією з ключових сфер, де внутрішньо переміщені особи мають право на гарантії та правовий захист. Низка нормативних актів та програм спрямовані на забезпечення доступу ВПО до якісної освіти та захист їхніх прав.

Конституція України гарантує право на освіту кожному громадянину, у тому числі ВПО [8]. Згідно із законодавством ВПО мають право на безоплатну освіту в державних та комунальних закладах освіти, а також на отримання підтримки для навчання у приватних навчальних закладах.

Для забезпечення рівних умов доступу до освіти для ВПО уряд розробив та реалізує низку програм та проєктів. Наприклад, програма «Східне партнерство» фінансує проєкти з реконструкції та модернізації шкіл у зоні конфлікту, а також надає гранти для підтримки освітніх ініціатив у постраждалих регіонах [9]. Крім того, існують програми соціально-психологічної підтримки ВПО, що спрямовані на покращення психологічного клімату в освітніх закладах та інтеграцію ВПО в освітню спільноту.

Окрім законодавчих та програмних заходів, важливу роль у забезпеченні гарантій та правового захисту ВПО у сфері освіти відіграє Конвенція ООН про права дитини [10]. Цей документ закріплює право кожного на освіту без дискримінації та забезпечення рівних можливостей у доступі до неї.

Незважаючи на наявність законодавчих та програмних механізмів захисту прав ВПО у сфері освіти, існують виклики, що потребують подальшої уваги. До таких можна віднести недостатній доступ до освіти для ВПО у вікових категоріях, обмежений доступ до додаткових освітніх ресурсів для дітей із малозабезпечених сімей та ускладнений доступ до освіти у зоні конфлікту на Сході країни.

Отже, важливо продовжувати розвивати та вдосконалювати нормативно-правове забезпечення соціальних стандартів та гарантій для внутрішньо переміщених осіб у сфері освіти.

Вагоме значення мають і соціальне забезпечення та медична допомога для ВПО, що знаходиться в ідображенні у відповідних законодавчих актах та програмах.

Відповідно до законодавства України [6] ВПО мають право на соціальне забезпечення, що охоплює надання матеріальної, соціальної допомоги, виплати пенсій та забезпечення інших видів соціальної підтримки. Ці права закріплені у різних нормативних актах, зокрема в Конституції України та Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Крім того, уряд України розробляє та реалізує низку програм, спрямованих на надання соціальної допомоги ВПО, зокрема у сферах житлово-комунального господарства, здоров'я та освіти.

У сфері медичної допомоги для ВПО також існують певні правові механізми [11]. Згідно із законодавством такі особи мають право на медичне обслуговування на загальних підставах, так само як і інші громадяни України. Крім того, вони мають право на безкоштовну медичну допомогу у державних та комунальних закладах охорони здоров'я. Деякі медичні програми також спеціально адаптовані для потреб ВПО, зокрема програми щодо психологічної допомоги та реабілітації.

Незважаючи на наявні правові механізми, існують певні виклики та перешкоди, що ускладнюють доступ ВПО до соціального забезпечення та медичної допомоги. До них можна віднести бюрократичні перешкоди, нестачу фінансування та недостатню інформованість ВПО про їхні права.

Отже, для ефективного соціального забезпечення та надання медичної допомоги для ВПО необхідним є подальше удосконалення законодавства, розробка та впровадження спеціальних програм, а також зменшення кількості бюрократичних перешкод.

Правові аспекти житла та місця проживання внутрішньо переміщених осіб в Україні займають центральне місце у забезпеченні їхніх базових потреб та соціального захисту. Оскільки переміщення переважно спровоковане військовими діями російської федерації, що спричиняє знищення житла ВПО, забезпечення адекватного житла та місць проживання стає пріоритетним завданням для держави.

Українське законодавство містить норми, що регулюють правовий статус ВПО у сфері житла та місця проживання. Наприклад, Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» встановлює право ВПО на гідне житло та

обумовлює зобов'язання держави щодо його забезпечення [6]. Згідно з цим законом держава зобов'язана створити умови для надання внутрішньо переміщеним особам доступу до житла та місць проживання на рівних умовах із іншими громадянами.

Крім того, існують міжнародні стандарти та рекомендації, що визначають права ВПО у сфері житла. Наприклад, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права визнає право кожної людини на вільний вибір житла та право на покращення житлових умов [12].

Проте, незважаючи на існуючі законодавчі норми та міжнародні стандарти, забезпечення житла для ВПО залишається однією з найбільш актуальних проблем. Багато ВПО мають обмежений доступ до адекватного житла через економічні труднощі, дискримінацію та інші соціальні чинники. Окрім того, війна в Україні також призвела до масового зруйнування житла та створила значні перешкоди у забезпеченні місць проживання для ВПО.

Тому важливо продовжувати розвивати та вдосконалювати правові механізми для забезпечення адекватного житла та місць проживання внутрішньо переміщеним особам в Україні.

Трудові відносини та зайнятість ВПО в Україні є складною проблемою, що потребує уваги держави та спеціалізованих правових механізмів для забезпечення їхніх прав та соціального захисту.

Українське законодавство визнає право ВПО на працю та захищає їх від дискримінації на робочому місці. Зокрема, Кодекс законів про працю України містить положення, що гарантують ВПО доступ до праці на рівних умовах із іншими громадянами [13].

Однак попри існуючі законодавчі гарантії ВПО часто стикаються з проблемами у здобутті роботи через різноманітні перешкоди, такі як відсутність адекватної освіти, стигма, пов'язана з їхнім статусом, або недостатній рівень зайнятості у регіоні. Багато ВПО змушені працювати в низькооплачуваних секторах економіки або займатися неофіційною працею, що часто призводить до порушень їхніх прав та економічної незахищеності.

Крім того, повномасштабна війна в Україні призвела до значного збільшення кількості безробітних ВПО та руйнування багатьох підприємств, що ускладнює ситуацію на ринку праці.

Таким чином, для забезпечення соціального захисту та прав ВПО у сфері трудових відносин і зайнятості необхідно не лише посилення законодавчого захисту, але і розвиток програм із соціально-економічної реабілітації, професійної підготовки та підтримки у працевлаштуванні.

Правовий захист ВПО у судовій системі України є важливою складовою їхнього соціального захисту та гарантії їхніх прав. Українське законодавство передбачає спеціальні механізми та процедури для захисту прав ВПО у судах на всіх рівнях.

Судовий захист ВПО здійснюється через участь у цивільних, кримінальних та адміністративних справах, а також шляхом розгляду їхніх справ у спеціалізованих судах та відповідних органах.

Конституція України та міжнародні правові акти, ратифіковані Україною, гарантують право ВПО на справедливий суд та захист їхніх прав [6]. Судова система України зобов'язана забезпечувати рівність перед законом та рівний доступ до суду для всіх громадян, у тому числі ВПО.

Проте практика свідчить, що ВПО часто стикаються з різними перешкодами при зверненні до суду, такими як відсутність фінансових ресурсів на юридичне представництво, недостатня правова освіта та інші складнощі. Ба більше, деякі ВПО можуть побоюватися використовувати судові механізми через страх перед репресіями або дискримінацією.

З урахуванням цих викликів необхідно забезпечити доступність судової системи для ВПО, розвивати програми підтримки та консультування для них і забезпечити професійну підготовку та підтримку юридичних працівників, які надають юридичну допомогу таким особам. Такий підхід допоможе забезпечити ефективний та справедливий правовий захист для ВПО в Україні.

Перспективи розвитку правового забезпечення ВПО в Україні залежать від кількох ключових аспектів, що включають законодавчі та інституційні зміни, зміцнення механізмів захисту прав, а також соціальні та культурні трансформації в суспільстві.

По-перше, важливо продовжувати реформування законодавства, що стосується

ВПО, з метою створення більш прозорої, справедливої та ефективної системи правового захисту. Це може включати удосконалення існуючого законодавства, прийняття нових нормативно-правових актів та приведення їх у відповідність із міжнародними стандартами прав людини.

Другим аспектом є зміцнення інституційних механізмів захисту прав ВПО. Це означає забезпечення ефективної роботи органів влади, судової системи, правозахисних організацій та інших установ, що відповідають за захист прав та інтересів ВПО.

Крім того, важливо розвивати соціальні програми та проєкти, спрямовані на підтримку ВПО. Це може передбачати надання доступу до освіти, медичної допомоги, житла та зайнятості, а також охоплювати програми психосоціальної підтримки та реінтеграції.

Зміцнення свідомості суспільства щодо проблем ВПО та підвищення рівня толерантності та взаєморозуміння також є важливим аспектом. Це може досягатися шляхом проведення освітніх кампаній, громадських обговорень та інших заходів, спрямованих на підвищення обізнаності та залучення громадськості до питань ВПО.

Висновки. Отже, перспективи розвитку правового забезпечення ВПО в Україні залежать від комплексного підходу, що враховує як законодавчі зміни, так і соціальні, економічні та культурні аспекти. Це вимагає спільних зусиль із боку уряду, громадськості, міжнародних організацій та інших зацікавлених сторін.

Україна стикається зі складними викликами у забезпеченні прав та гарантій для внутрішньо переміщених осіб. Незважаючи на певний прогрес у законодавчому полі, практичному застосуванні законів та розвитку інституційних механізмів, існують певні проблеми, що перешкоджають повному захисту прав цієї категорії населення.

Однією з основних проблем є нестабільність та нечіткість законодавства, що регулює питання ВПО. Необхідним є подальше удосконалення законодавства та приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, а також підвищення ефективності його застосування на практиці.

Крім того, існує проблема доступу ВПО до справедливого судового захисту та інших механізмів правового захисту. Недостатньо розвинута правова культура серед внутрішньо переміщених осіб і відсутність необхідної підтримки від держави часто ускладнюють їхню можливість захистити свої права в судовому порядку.

Залишаються актуальними і питання забезпечення житла, медичної допомоги, освіти та зайнятості для ВПО. Потрібно розробити та реалізувати комплексні соціальні програми, що були б спрямовані на покращення умов проживання та інтеграції ВПО в суспільство.

Загалом для успішного забезпечення прав і гарантій для внутрішньо переміщених осіб в Україні необхідна системна робота з удосконалення законодавства, розвитку інституційних механізмів та забезпечення доступу до соціальних послуг. Тільки шляхом спільних зусиль уряду, громадськості та міжнародних партнерів можна досягти значного прогресу у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Наливайко Л., Орешкова А. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 34–39.
2. Басова І. Внутрішньо переміщені особи в Україні: історично-правовий аспект. *Альманах права*. 2017. № 8. С. 296–301.
3. Резолюція 1708 (2010) Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб. *Council of Europe*. URL : <https://rm.coe.int/16806b5abd>.
4. Огляд реагування МКЧХ через два роки після ескалації міжнародного збройного конфлікту в Україні. *International Committee of the Red Cross*. URL: <https://blogs.icrc.org/ua/2024/02/26/6655/>.
5. Камінська Н. Проблеми реалізації і захисту виборчих прав внутрішньо переміщених осіб. *Ірпінський юридичний часопис*. 2023. № 3. С. 22–34.
6. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
8. Конституція України : з офіц. тлумаченням Конституційного Суду України. Київ : Ліра, 2006. 96 с.
9. Східне партнерство. *Міністерство відновлення*. URL : <https://mtu.gov.ua/content/shidne-partnerstvo.html>.
10. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

11. Дюжев Д. Як здійснюється медичне обслуговування внутрішньо переміщених осіб? *Національна Асоціація Адвокатів України*. URL : <https://unba.org.ua/publications/8189-yak-zdiisnyuet-sya-medichne-obslugovuvannya-vnutrishn-o-peremisheni-osib.html>.

12. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

13. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

Надійшла до редакції 03.04.2024

Прийнято до опублікування 10.06.2024

References

1. Nalyvaiko, L., Orishkova, A. (2018) Vnutrishno peremishcheni osoby: vyznachennia poniattia [Internally displaced persons: definition of the concept]. *Pravo i suspilstvo*. № 1, pp. 34–39. [in Ukr.].

2. Basova, I. (2017) Vnutrishno peremishcheni osoby v Ukraini: istorychno-pravovyi aspekt [Internally displaced persons in Ukraine: historical and legal aspect]. *Almanakh prava*. № 8, pp. 296–301. [in Ukr.].

3. Rezoliutsiia 1708 (2010) Vyrishennia mainovykh pytan bizhentsiv i vnutrishno peremishchenykh osib [Resolution 1708 (2010) Resolving property issues of refugees and internally displaced persons]. *Council of Europe*. URL : <https://rm.coe.int/16806b5a6d>. [in Ukr.].

4. Ohliad reahuvannia MKChKh cherez dva roky pislia eskalatsii mizhnarodnoho zbroinoho konfliktu v Ukraini [Review of the response of the ICRC two years after the escalation of the international armed conflict in Ukraine]. *International Committee of the Red Cross*. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/2024/02/26/6655/>. [in Ukr.].

5. Kaminska, N. (2023) Problemy realizatsii i zakhystu vyborchykh prav vnutrishno peremishchenykh osib [Problems of implementing and protecting electoral rights of internally displaced persons]. *Irpinskyi yurydychnyi chasopys*. № 3, pp. 22–34. [in Ukr.].

6. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons] : Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>. [in Ukr.].

7. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] vid 04.11.1950. Ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. [in Ukr.].

8. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] : z ofits. tłumachenniam Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. Kyiv : Lira, 2006. 96 p. [in Ukr.].

9. Skhidne partnerstvo [Eastern Partnership]. *Ministerstvo vidnovlennia*. URL : <https://mtu.gov.ua/content/shidne-partnerstvo.html>. [in Ukr.].

10. Konventsiiia pro prava dytyny [Convention on the Rights of the Child] vid 20.11.1989. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. [in Ukr.].

11. Diuzhev, D. Yak zdiisniuetsia medychne obsluhovuvannya vnutrishno peremishchenykh osib? [How is medical care provided to internally displaced persons?]. *Natsionalna Asotsiatsiia Advokativ Ukrainy*. URL : <https://unba.org.ua/publications/8189-yak-zdiisnyuet-sya-medichne-obslugovuvannya-vnutrishn-o-peremisheni-osib.html>. [in Ukr.].

12. Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava [International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights] vid 16.12.1966 r. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text. [in Ukr.].

13. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy [Labor Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 10.12.1971. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Iryna Hrytsai. Legal provision of social standards and guarantees for internally displaced persons in Ukraine: theoretical and legal analysis. The article examines the issue of legal provision of social standards and guarantees for internally displaced persons in Ukraine. The theoretical and practical aspects of this problem are studied, in particular the role of human rights and people-centeredness in the context of protecting the rights of internally displaced persons. The author examines the historical context of the development of legal norms in the field of protection of the rights of internally displaced persons, analyses international legal documents and standards that regulate this problem. Special attention is paid to the regulatory and legal provision of social standards for this category of the population, as well as the analysis of legal guarantees in the areas of education, housing, work and employment. The work examines the problems faced by internally displaced persons in the field of legal protection and access to the judicial system. The author analyses the causes of these problems and offers ways to overcome them. Particular attention is paid to the prospects for the development of legal support for internally displaced persons in Ukraine. Proposed recommendations and ways to improve the legislation and practice of ensuring the rights of this population category. Summarising, the work is aimed at studying and analysing the current state of legal protection of internally displaced persons in Ukraine and determining ways of further development of this area.

Keywords: internally displaced persons, social standards, social guarantees, legal support, protection of human rights, people-centeredness, access to education, judicial protection, legal aid, housing conditions, labor relations, equality of opportunities.